

Εισήγησις του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, στην ημερίδα της 23ης Μαΐου 2006 δια την εκτίμησιν του Corpus του υπό διαμόρφωσιν «Κώδικος Ενοριακής Ποιμαντικής»

Σεβασμιώτατοι και Θεοφιλέστατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,
Πανοσιολογιώτατοι και Αἰδεσιμολογιώτατοι Πρεσβύτεροι,
Ἐλλογιμώτατοι κ.κ. Καθηγηταὶ και Ἀκαδημαϊκοὶ Διδάσκαλοι,
Κυρίαὶ και Κύριοι,

Εὐρίσκομαι εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν και συγκαίρω μαζί σας, διότι μία πολύμηνος προσπάθεια διὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ «Κώδικος Ἐνοριακῆς Ποιμαντικῆς», παρουσιάζεται ἐν συνόλῳ ἐνώπιον ταύτης τῆς ἐκλεκτῆς ὁμηγύρευος ὡς ὄριμος καρπὸς ἐπιστημονικῆς μελέτης, ποιμαντικῆς ἐμπειρίας και κοινοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐνδιαφέροντος, πρὸς ἐκτίμησιν, ἀξιολόγησιν και ἐν γένει ἐκκλησιαστικὴν ἀξιοποίησιν.

Τὸ ἐγχείρημα αὐτὸ, μετὰ ἀπὸ Ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος και ἀνάθεσιν τοῦ ἔργου τούτου εἰς ὑμᾶς «καθ' ὁμάδας» διὰ τὴν σύνταξιν τῶν ἐπὶ μέρος πονημάτων, δὲν εἶναι μικρὸν οὔτε ἀνάξιον λόγου. Συνιστᾶ αἶτημα τῶν καιρῶν, γέννημα, πόθο και πόνο και «καημὸ» τῶν ὑπευθύνων τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας διὰ συστηματικὴν διακονίαν και μεθοδικὴν προσφορὰν πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχουσα συνείδησιν τῆς σοβαρότητος τοῦ θέματος αὐτοῦ και ἐπίγνωσιν τοῦ πνευματικοῦ και συγγραφικοῦ ἀθλήματος, ὡς ἐπίσης και τῆς ἀξιοσύνης ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ὑμῶν, πρόεκρινε και ἀνέθεσεν εἰς τὰς τιμίας χεῖρας και τὴν ἀκαδημαϊκὴν σοφίαν και γνῶσιν τὴν ὑφ' ὑμῶν συγγραφὴν πονημάτων, τὰ ὁποῖα ἐν συνόλῳ ἔχετε ἤδη εἰς τὰς χεῖρας Σας ἀπὸ δύο μηνῶν περίπου.

Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε πρῶτον νὰ ἐκφράσω τὴν ἱκανοποίησίν μου και τὴν ἐγκαύχησίν μου ἐν Κυρίῳ διὰ τὴν θεολογικὴν θεμελίωσιν, ἐξ ἐπόψεως Ὀρθοδόξου, τῶν θέσεων, τῶν προτάσεων και τῶν ἐκτιμήσεων, τὰς ὁποίας εἰσηγήθητε και αἱ ὁποῖαι καταγράφονται εἰς τὸ μετὰ χεῖρας Corpus. Τοῦτο εἶναι σημαντικὸν και ἐπάναγκες και δέον ὅπως λαμβάνεται ὑπόψιν πάντοτε ὡς βᾶσις ἀμετάθετος τῆς διακονίας τῶν ποιμένων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

Ὅφειλω ὁμως εἰλικρινῶς νὰ καταθέσω εἰς τὴν ἀγάπην σας σκέψεις τινὰς και προτάσεις, αἱ ὁποῖαι, νομίζω, δύναται νὰ προαγάγουν γόνιμον τινὰ διάλογον, ὁ ὁποῖος θὰ προσφέρῃ τὴν δυνατότητα διὰ συνετὴν ἐκτίμησιν και ρεαλιστικὴν περίσκεψιν ἐπὶ τῶν προκειμένων θεμάτων τῆς Ἡμερίδος.

Ἐξ ὅσων εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω, ὅλοι ὑμεῖς κατὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἐπὶ μέρος θεμάτων ὑπηκούσατε εἰς τινὰ περιορισμὸν ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς συγγραφῆς. Τοῦτο ἔχεται ἀγαθοῦ τινὸς προνομίου, τὸ ὁποῖον στοιχίζεται εἰς τὸ δόκιμον ἀρχαιοελληνικὸν θυμόσοφον γνωμικὸν «οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ, ἀλλὰ ἐν τῷ εὖ τὸ πολὺ». Ὁ περιορισμὸς ὁμως οὗτος ἠνάγκασεν ὑμᾶς νὰ συμπτύξητε πολλακίς τὰ νοήματα και τὰς εἰσηγητικὰς προτάσεις και οὕτω νὰ μὴ ἔχητε τὴν ἄνεσιν ἵνα ἐπεκταθῆτε ἀναλυτικότερον κατὰ τὴν διαπραγμάτευσιν τοῦ θέματος και νὰ ἀναφερθῆτε εἰδικότερον εἰς πρακτικὰ κυρίως θέματα, ἀναγκαῖα και μᾶλλον ἀπαραίτητα διὰ τὴν ὠλοκληρωμένην προσέγγισιν τῶν ἐπὶ μέρος προβληματισμῶν. Πιστεύω και φιλοδοξῶ ὅτι τοῦτο θὰ συμβῆ ὅπου κριθῆ ἀναγκαῖον και ἄξιον λόγου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συζητήσεων τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἡμερίδος αὐτῆς. Θὰ ἤθελα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἀπλῶς νὰ ἐπισημειώσω μίαν προσωπικὴν μου πρότασιν εἰς τὸ τμήμα ἐκεῖνο τοῦ «πονήματος», τὸ ὁποῖον συστηματικῶς, με ἐμβρίθειαν και πληρότητα ἐπιστημονικὴν συνέταξαν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κορωνείας κ. Παντελεήμων, τῇ σοφῇ συμβολῇ τῶν Ἐλλογιμωτάτων Καθηγητῶν κυρίων Ἰ. Φουντούλη και Γεωργίου Φίλια. Ἡ πρότασις ἐστιάζεται εἰς τὴν, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἀνάγκην παραθέσεως εἰς τὸ τέλος τῆς ὑποβληθείσης ἐργασίας σχεδιαγραμμάτων κατατοπιστικῶν και ἐπεξηγηματικῶν, ἀναφερομένων εἰς τὰ διάφορα εἶδη ἐκκλησιαστικῶν ὁμιλιῶν και κηρυγμάτων. Καὶ εἰς ἕτερα ἐκ τῶν πονημάτων θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προστεθῶσιν ὠρισμένοι παράμετροι πρακτικῆς φύσεως, ἐὰν τοῦτο δὲν ἔχη ἤδη γίνει.

Ζήτημα εἶναι δυνατόν, κατὰ τὴν γνώμην μου, νὰ ἀνακύψῃ και διὰ τὸν τίτλον τοῦ συνολικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε ἐπιγράφεται «ΚΩΔΙΞ Ἐνοριακῆς Ποιμαντικῆς». Ἡ λέξις «ΚΩΔΙΞ», δόκιμος ἐν πολλοῖς εἰς τὴν νομικὴν ἐπιστήμην, ἀναφέρεται εἰς συλλογὰς ἔργων και εἰς συστηματικὴν διάταξιν πνευματικῶν προϊόντων νομικῆς φύσεως. Ἐνίστε ὁμως ἠχεῖ παράξενα εἰς τὰ ὧτα τῶν ὀρθοδόξων και εἶναι δυνατόν νὰ παρεξηγηθῇ ὁ ὅρος οὗτος, διότι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐντὸς τοῦ πνευματικοῦ χώρου τῆς ὀρθοδόξου

Θεολογίας και τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἔχει μᾶλλον δικανικὸν χαρακτῆρα, συνδέεται δὲ συνειρμικῶς μεθ' ἑσφρατα ἀνθρωπίνης διανοίας μὴ ἐπιδεχόμενα παρεκκλίσεις. Ἐπιπλέον κατὰ τὴν ἐκτίμησιν συγχρόνων τινῶν θεολόγων, ὑποδηλοῖ ὄρους καὶ ὑπονοεῖ μεθόδους «στρατωνισμοῦ» καὶ ἐπιδιώξεις ἐπιβολῆς καταναγκασμοῦ. Ὑπὲρ αὐτὴν τὴν ἐννοίαν ἡ λέξις «Κῶδιξ» εἰς τὸ τίτλον μᾶλλον δὲν εἶναι συμβατὴ πρὸς τὸ πνεῦμα, τὴν φύσιν καὶ τὴν ἐν ἐλευθερίᾳ διακονίαν καὶ ἀναστροφὴν τῶν ὀρθοδόξων ποιμένων πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐνορίας, τὸ ὁποῖον οὗτοι καλοῦνται νὰ διακονήσουν. Ἡ ποιμαντικὴ φροντίς διὰ τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐνορίας ἔχει δι' ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους ὡς πρωταρχικὸν γνώρισμα τὴν θυσίαν, τὴν προσφορὰν ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης, τὸν σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου, τὴν φιλόανθρωπον κατανόησιν τῆς πεπτωκυίας φύσεως, τὴν προβολὴν ὡς πρότυπον ἡθους, τὴν τοῦ καλοῦ ποιμένος, ὡς αὐτὸς ὁ Κύριος ἐδίδαξε καὶ ἔδειξεν. Οὗτος «οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν» (Ματθ. 20, 28)

Αὕτη ἡ ἀνύστακτος μέριμνα καὶ φροντίς τῶν ἱερέων μας εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία ἀνοίγει δρόμους ποιμαντικῆς ἀγάπης καὶ θυσιαστικῆς προσφορᾶς διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν. Ὅλη αὕτη ἡ προσπάθεια δὲν δύναται νὰ εἶναι ξένη πρὸς ὅ,τι ἀποκαλύπτει ἡ θεϊκὴ παρεμβολὴ καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν προσευχομένην καρδίαν τῶν ποιμένων τῆς κάθε ἐνοριακῆς Κοινότητος.

Ἐπαινετὴ ἡ κάθε ἀνθρωπίνη προσπάθεια καὶ ἡ συστηματοποίησις τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου, ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν τέλος κάθε ποιμαντικῆς ἐργασίας δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν μεθοδευμένην καὶ κωδικοποιημένην μόνον ἐνέργειαν καὶ πρακτικὴν, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν καὶ κυρίως ἀπὸ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἄκτιστον προνοητικὴν ἐνέργειάν Του.

Ταῦτα ἔχοντες ἐν πρώτοις ὡς ἀφετηρίαν τῆς ποιμαντικῆς διακονίας μας θεωροῦμεν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προστεθῇ καὶ ὁ ἀνθρώπινος παράγων τῆς ἀτενεργείας, τῆς πρωτοβουλίας, τῆς ἐμπειρίας, τῆς σοφίας, τῆς ἰκανότητος, τῆς μεθοδικότητος τοῦ κάθε ποιμένος-διακόνου τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀγαπώσεως τὸ γένος τῶν χριστιανῶν ἀνθρωπίνης ἱερατικῆς προσπαθείας καὶ ἐνεργείας.

Οὕτω πως πιστεύω καὶ ἐκτιμῶ ὅτι θὰ ἦτο ὀρθότερον νὰ τεθῇ ἡ πνευματικὴ αὕτη προσπάθεια πάντων ἡμῶν ὑπὸ τὸν δόκιμον τίτλον μνημόνιον, ὑπόμνημα, ἐγχειρίδιον, ἐγκόλπιον, κ.λπ., πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς λέξεως ΚΩΔΙΞ.

Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις καὶ μετ' ὀλοκαρδίου εὐχὰς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ἡμερίδος, κηρύσσω τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς καὶ εὐχομαι ὁ Ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν Κύριος, ὅπως καταπέμψῃ πλοῦσιον τὸν φωτισμὸν «ἐν οἷς ἀγαθοῖς πράττομεν» πρὸς δόξαν Αὐτοῦ καὶ τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Του.